

Eigenaar:	geldig vanaf:	geldig tot:
Cyriel Craeghs	2023	2028

Stappenplan bij een melding van seksueel grensoverschrijdend gedrag in Jeugdhulp Don Bosco Vlaanderen

---

Ook in organisaties met een goed preventiebeleid kan je met seksueel grensoverschrijdend gedrag geconfronteerd worden. In die situatie is niets zo belangrijk als een goede aanpak zodat er geen paniekvoetbal moet worden gespeeld.

(H)erkennen van signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag is een eerste vereiste. Vervolgens is het belangrijk dat dit bij de verantwoordelijken wordt gemeld en dat er daarna zorgvuldig wordt gehandeld. We onderscheiden in het reactiebeleid vijf stappen die in de praktijk door elkaar lopen.

1. Intern overleg

- Na de ontvangst van een melding van seksueel grensoverschrijdend gedrag stelt de directie in functie van de aard van de melding een interne overleggroep samen.
- Belangrijk is dat de directie over voldoende informatie beschikt om adequaat te kunnen reageren. Indien nodig worden eerst de nodige stappen gezet om bijkomende informatie te verzamelen.
- De directie informeert de overleggroep over de feiten en brengt ook de afgevaardigd bestuurder op de hoogte.
- De interne overleggroep maakt een inschatting van de aard en van de ernst van het gemelde misbruik. Dit is belangrijk om te vermijden dat we enerzijds overreageren op situaties die misschien passen binnen de seksuele ontwikkeling van jongeren en dat we anderzijds te weinig doen aan ernstige situaties van grensoverschrijdend gedrag of misbruik. Om de inschatting van de ernst van situaties van grensoverschrijdend gedrag zoveel mogelijk te objectiveren, hanteren we tijdens het overleg volgende criteria: (1) wederzijdse toestemming, (2) vrijwilligheid, (3) gelijkwaardigheid, (4) leeftijds- of ontwikkelingsadequaate, (5) contextadequaate en (6) zelfrespect (Cf. vlaggensysteem van Sensoa). De overleggroep brengt haar bevindingen samen in een veiligheidsplan.
- Bepaalde vormen van seksueel gedrag passen binnen de seksuele ontwikkeling van jongeren, maar zijn niet in overeenstemming met de afspraken die binnen de organisatie gelden. Het is belangrijk dan niet te reageren op het seksuele gedrag op zich, maar wel op de overtreding van de regel.
- De directie of een lid van de interne overleggroep neemt contact op met het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling en vraagt hun om raad.
- In het interne overleg wordt, rekening houdend met het externe advies en op grond van de ernst van de situatie, een advies geformuleerd voor de directie en/of het bestuursorgaan aangaande verdere acties die ondernomen dienen te worden.

- Wanneer de (vermoedelijke) pleger een medewerker is, wordt de zaak door de afgevaardigd bestuurder opgevolgd. Het is de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan om als werkgever gepast te reageren. Het bestuursorgaan treft na het inwinnen van extern juridisch advies binnen de wettelijke arbeidsvoorwaarden maatregelen op grond van de bevindingen van het interne overleg en na een gesprek met de aangeklaagde medewerker. Afhankelijk van de aard en ernst van de melding kan dat leiden tot een onmiddellijke op non-actiefstelling of ontslag om dringende redenen.
- Het interne overleg, aangevuld met de afgevaardigd bestuurder wanneer de pleger een medewerker is, gaat na welke personen geïnformeerd dienen te worden. Na dit advies beslist de directie en/of het bestuursorgaan over de interne en externe communicatie. Zie punt 4.
- Aangezien een geval van seksueel misbruik veel media-aandacht kan krijgen, beslist het bestuursorgaan in verband met de externe communicatie en stelt een woordvoerder aan die heldere informatie verstrekt als ernaar gevraagd wordt. Het delen van informatie gebeurt uiteraard met respect voor de privacy. Aan al de andere betrokkenen wordt duidelijk meegedeeld dat zij niet geacht worden te communiceren zonder een mandaat van het bestuursorgaan.
- Alle stappen worden samen met de diverse beslissingen, de uitvoering en de opvolging ervan in een logboek of op eCQuare bijgehouden. Er wordt schriftelijk verslag gemaakt van elk intern of extern overleg. Mondelinge afspraken worden steeds schriftelijk bevestigd.
- De interne overleggroep overweegt of het Agentschap Opgroeien van de feiten op de hoogte gebracht moet worden. Het Agentschap Opgroeien Regie wordt steeds op de hoogte gebracht wanneer de afdeling onder de bevoegdheid van die instantie valt.

2. Intern opvolgen

- Ook wanneer het feiten betreft die zich buiten de organisatie hebben afgespeeld, maar waarbij cliënten rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn, is een interne opvolging nodig. Men moet het misbruik een halt toeroepen, optreden ten aanzien van de pleger en het slachtoffer ondersteunen. Ook de andere jongeren en medewerkers kunnen ondersteuning nodig hebben.
- De directie volgt zelf de melding verder op of overlegt met de medewerkers die meer van nabij bij de feiten betrokken zijn over de rollen en afspraken aangaande het verdere verloop. Zo kan één iemand de contacten met de pleger onderhouden terwijl een ander de band met het slachtoffer bewaart.
- Indien de melding betrekking heeft op een medewerker volgt de afgevaardigd bestuurder de zaak op.
- Bij lichtere vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag (een gele vlag volgens het vlaggensysteem¹) is een corrigerende pedagogische reactie voldoende.
- Bij ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen jongeren onderling (een rode vlag volgens het vlaggensysteem) moet aan de jongeren duidelijk worden gemaakt waarom we die beoordeling geven, welke alternatieven er voorhanden zijn en bieden we eventueel coaching aan. De betrokkene wordt aangesproken en krijgt te horen welke sancties volgen op een nieuwe overtreding.
Bij zwaar seksueel grensoverschrijdend gedrag (zwarte vlag) volgt een sanctie.
- Een incident van seksueel grensoverschrijdend gedrag mag nooit los gezien worden van de context, de omstandigheden waarin het gebeurt. Zo kan het gedrag immers beter begrepen worden, met het oog op het voorkomen in de toekomst.

---

(1) FRANS E., FRANK, T., *Vlaggensysteem. Praten met kinderen en jongeren over seks en seksueel grensoverschrijdend gedrag*, 2de druk, Antwerpen, Garant, 2012.

- Met behulp van de criteria van het vlaggenspel verduidelijken we aan de andere jongeren op welke grond bepaalde beslissingen worden genomen. Hierbij is het belangrijk de pleger te blijven respecteren als persoon en dus altijd een onderscheid te maken tussen het gedrag en de persoon van de pleger. Omdat hij grensoverschrijdend gedrag gesteld heeft, moet hij daarin gecorrigeerd worden.
- De ouders van de jongeren die rechtstreeks betrokken waren bij het seksueel grensoverschrijdend gedrag worden zo snel als het kan persoonlijk op de hoogte gebracht, liefst in een gesprek.
- Betreffende de opvang en ondersteuning van het slachtoffer, houden we rekening met de beleving van de jongere. Hoe ervaart hij de situatie. Wat heeft hij nodig? Essentieel daarbij is het respect te hebben voor de grenzen die de jongere zelf aangeeft.
- Het is belangrijk dat, naast de zorg voor de praktisch-organisatorische aspecten, tijd wordt vrijgemaakt om de veelheid van gevoelens met elkaar te delen. De confrontatie met seksueel grensoverschrijdend gedrag laat immers niemand onverschillig. In overleg met de interne overleggroep faciliteert de directie ondersteuning voor alle betrokkenen. Dit kan gaan van een ondersteunend gesprek waarin zorgen kunnen worden gedeeld tot het aanbieden van de mogelijkheid om met een gespecialiseerde externe dienst het gebeuren te verwerken. Duidelijkheid waarvoor het gesprek dient (transparant) is heel belangrijk.
- De persoon die contact houdt met de pleger maakt hem duidelijk dat iedere melding objectief onderzocht moet worden. Informeer hem over de stappen die worden ondernomen. Een beschuldigde heeft er recht op om te weten wat hij kan verwachten.

3. Melding bij hulpverlening en/of politie of justitie

- Een vraag naar ondersteuning en hulp in het kader van seksueel misbruik waarbij minderjarigen betrokken zijn, worden steeds gericht tot het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling van de provincie.
- Een geval van seksueel misbruik kan worden aangegeven bij de politie of rechtstreeks bij het Parket. Het is belangrijk zich goed te informeren over de mogelijkheden, het verloop en de gevolgen van een gerechtelijke procedure. In eerste instantie ligt de beslissing om naar politie of justitie te stappen bij de jongere en zijn ouders. Jeugdhulp Don Bosco Vlaanderen kiest ervoor om in de mate van het mogelijke met het slachtoffer en zijn ouders te overleggen in verband met verdere stappen en wil hen daarbij ondersteunen.
- De organisatie, het slachtoffer of andere betrokkenen kunnen op elk moment beslissen de situatie te melden bij de hulpverlening of bij politie/justitie.
- Ook na een melding bij politie of justitie is een interne opvolging van de situatie nodig.

4. Interne en externe communicatie

- Seksueel grensoverschrijdend gedrag kan voor veel onrust en verwarring zorgen in en rond een organisatie en bij de gezinnen. Nadat de nodige gesprekken met slachtoffer(s) en pleger plaatsgevonden hebben en de vereiste maatregelen genomen zijn, is het daarom belangrijk om alle betrokkenen te informeren.
- Jongeren die rechtstreeks betrokken zijn bij de pleger of het slachtoffer, worden best geïnformeerd via een persoonlijk gesprek of een groepsbijeenkomst. Voor hen is het vooral belangrijk te vernemen wat gedaan wordt om de veiligheid te garanderen en te schetsen hoe de procedure verder zal verlopen.
- De interne overleggroep overweegt in het geval van ernstig grensoverschrijdend gedrag in de organisatie of het wenselijk is voor de eenduidigheid en transparantie ook de ouders van de andere jongeren in te lichten. We hanteren hierbij volgende uitgangspunten:

- vermeld op een duidelijke manier wat de bekende feiten zijn;
  - schets hoe er tot nu toe gehandeld is en men waarschijnlijk nog gaat handelen. Verhelder welk traject er gevolgd wordt;
  - doe nooit uitspraken over de schuldvraag;
  - bewaak wel het recht op privacy van de betrokkenen.
- De interne overleggroep overlegt of het wenselijk is een informatiemoment voor alle betrokken medewerkers te voorzien om te vermijden dat allerlei geruchten de ronde gaan doen. De kans is immers reëel dat tussen hen verdeeldheid ontstaat door loyaliteitsconflicten ten aanzien van het slachtoffer en de pleger. Daarbij kunnen medewerkers kampen met gevoelens van schuld, machteloosheid of boosheid. Die elementen moeten ter sprake komen en er moeten duidelijke afspraken gemaakt worden over wat te doen en te laten valt tijdens het verdere proces.
  - De communicatie met derden en met de media wordt door het bestuursorgaan en de woordvoerder voorbereid. Aan al de andere betrokkenen wordt duidelijk meegedeeld dat zij niet geacht worden te communiceren zonder een mandaat van het bestuursorgaan. Ze verwijzen bij vragen door naar de woordvoerder.
  - Het is belangrijk altijd transparant te zijn ten aanzien van alle betrokkenen, rekening houdend met het recht op privacy.

5. Evaluatie

- De laatste fase van de procedure betreft de evaluatie van de stappen die ondernomen werden. Dit moet uitwijzen of de organisatie een correcte afweging heeft gemaakt, de juiste stappen heeft gezet en of deze handelingen en maatregelen het gewenste effect hebben gehad.